

CYNGOR GWYNEDD

DATGANIAD POLISI RHEOLAETH TRYSORLYS

1. Diffinia'r Cyngor ei weithgareddau rheolaeth trysorlys fel a ganlyn:

“Rheolaeth llif arian y Cyngor a'i drafodion bancio, marchnadoedd arian a marchnadoedd cyfalaf; rheolaeth effeithiol y risgiau sy'n gysylltiedig â'r gweithgareddau hynny; a'r ymgais am y perfformiad gorau posibl sy'n gyson â'r risgiau hynny.”

2. Ystyria'r Cyngor mai adnabod, monitro a rheoli risg yn llwyddiannus yw'r prif feini prawf ar gyfer mesur effeithiolrwydd ei weithgareddau rheolaeth trysorlys. O ganlyniad, bydd dadansoddi ac adrodd ar weithgareddau rheolaeth trysorlys yn canolbwyntio ar eu goblygiadau risg i'r Cyngor ac unrhyw offerynnau ariannol a defnyddir i reoli'r risgiau yma.
3. Mae'r Cyngor yn cydnabod y bydd rheolaeth trysorlys effeithiol yn ei gefnogi wrth gyflawni ei amcanion busnes a gwasanaeth. Gan hynny mae'n ymrwymedig i egwyddorion cyflawni gwerth gorau mewn rheolaeth trysorlys, a defnyddio technegau addas ar gyfer mesur perfformiad, o fewn cyd-destun rheolaeth risg effeithiol.

CYNGOR GWYNEDD

ARFERION RHEOLAETH TRYSORLYS

Y mae Arferion Rheolaeth Trysorlys (ARhT) yn disgrifio'r modd y bydd y Cyngor hwn yn ceisio cyflawni ei bolisiau a'i amcanion ynglŷn â rheolaeth trysorlys, a sut y bydd yn trin ac yn rheoli'r gweithgareddau hyn.

ARhT1 RHEOLI RISG TRYSORLYS

Bydd y Pennaeth Cyllid yn cynllunio, yn gweithredu ac yn monitro'r holl drefniadau ar gyfer adnabod, trin a rheoli risg mewn perthynas â rheolaeth trysorlys. Bydd yn adrodd o leiaf unwaith y flwyddyn ynglŷn â digonolrwydd ac addasrwydd y trefniadau hyn, a bydd yn adrodd, fel mater brys, ynglŷn ag amgylchiadau unrhyw anhawster sydd wedi codi, neu sy'n debygol o godi, wrth geisio cyflawni amcanion y Cyngor yn y cyswllt hwn. Bydd yn cyflawni'r holl weithredoedd hyn yn unol â'r gweithdrefnau sydd wedi eu rhestru yn ARhT6, *Gofynion o ran adrodd, a threfniadau ar gyfer gwybodaeth i reolwyr*. Mewn perthynas â phob un o'r risgiau canlynol, mae'r trefniadau sy'n ceisio sicrhau cydymffurfiad â'r amcanion hyn wedi eu rhestru yn yr atodlen i'r ddogfen hon.

1.1 Rheoli risg mewn perthynas â chredyd a gwrthbartïon

Mae'r Cyngor hwn yn ystyried diogelwch y prifsymiau y mae'n eu buddsoddi yn un o brif amcanion ei weithgareddau rheolaeth trysorlys. O ganlyniad, bydd yn sicrhau bod ei restrau gwrthbartïon a'u cyfyngiadau yn adlewyrchu agwedd ofalus tuag at sefydliadau y gallai fod yn ymddiried arian iddynt, a bydd yn cyfyngu ei weithgareddau buddsoddi i'r offerynnau, y dulliau a'r technegau y cyfeirir atynt yn ARhT4 *Offerynnau, dulliau a thechnegau cymeradwy* ac sydd wedi eu rhestru yn yr atodlen i'r ddogfen hon. Y mae hefyd yn cydnabod yr angen am bolisi gwrthbartïon ffurfiol mewn perthynas â'r sefydliadau hynny y gallai fod yn benthyg arian ganddynt, neu y gallai fod yn ymrwymo i drefniadau ariannu eraill gyda hwy, a bydd felly'n cynnal polisi o'r fath.

1.2 Rheoli risg mewn perthynas â hylifedd

Bydd y Cyngor hwn yn sicrhau bod ganddo adnoddau arian parod, trefniadau benthyca, a chyfleusterau gorddrafft neu drefniadau wrth gefn, sydd yn ddigonol er nad yn ormodol ac sydd yn galluogi'r Cyngor i sicrhau bod digon o arian ar gael bob amser ar gyfer cyflawni ei amcanion gwasanaeth.

Bydd y Cyngor hwn ond yn benthyg o flaen yr angen lle bo achos busnes clir i'w gwneud ac ond ar gyfer y rhaglen cyfalaf cyfredol neu i gyllido aeddfedrwydd dyledion yn y dyfodol.

1.3 Rheoli risg mewn perthynas â chyfraddau llog

Bydd y Cyngor hwn yn rheoli dylanwad amrywiadau mewn cyfraddau llog arno, gyda golwg ar ffrwyno ei gostau llog net, neu ddiogelu ei refeniw o logau, yn unol â'r symiau sydd wedi eu darparu yn ei drefniadau cyllidebol fel y mae'r rheiny wedi eu diwygio yn unol â ARhT6, *Gofynion o ran adrodd, a threfniadau ar gyfer gwybodaeth i reolwyr*.

Bydd yn cyflawni'r amcanion hyn trwy ddefnydd gofalus o'i offerynnau, ei ddulliau a'i dechnegau cymeradwy ar gyfer cyllido a buddsoddi, yn bennaf er

mwyn creu sefydlogrwydd a sicrwydd ynglŷn â chostau a refeniw, ond gan gadw digon o hyblygrwydd ar yr un pryd i allu manteisio ar newidiadau annisgwyl neu newidiadau a allai fod yn fanteisiol yn lefel neu strwythur cyfraddau llog. Mae'r uchod bob amser yn amodol ar drafod unrhyw oblygiadau o ran polisi neu gyllideb, ac ar eu cymeradwyo os bydd gofyn hynny.

1.4 Rheoli risg mewn perthynas â chyfraddau cyfnewid

Bydd y Cyngor hwn yn rheoli dylanwad amrywiadau mewn cyfraddau cyfnewid arno, er mwyn lleihau i'r eithaf unrhyw effaith niweidiol ar yr incwm y mae wedi cyllidebu ar ei gyfer, ac ar lefelau gwariant.

Bydd yn cyflawni'r amcan hwn trwy ddefnydd gofalus o'i offerynnau, ei ddulliau a'i dechnegau cymeradwy ar gyfer cyllido a buddsoddi, yn bennaf er mwyn creu sefydlogrwydd a sicrwydd ynglŷn â chostau a refeniw, ond gan gadw digon o hyblygrwydd ar yr un pryd i allu manteisio ar newidiadau annisgwyl neu newidiadau a allai fod yn fanteisiol yn lefel neu strwythur cyfraddau cyfnewid. Mae'r uchod bob amser yn amodol ar drafod unrhyw oblygiadau o ran polisi neu gyllideb, ac ar eu cymeradwyo os bydd gofyn hynny.

1.5 Rheoli risg mewn perthynas ag ail-gyllido

Bydd y Cyngor hwn yn sicrhau bod ei drefniadau ar gyfer benthyca, ariannu preifat a phartneriaeth yn cael eu cyd-drafod, eu strwythuro a'u dogfennu, a bod proffil aeddfedrwydd yr arian sy'n cael ei godi drwy'r fath ddulliau yn cael ei reoli gyda golwg ar sicrhau telerau cynnig, ar gyfer adnewyddu neu ail-ariannu (os bydd angen y rhain), sydd yn gystadleuol ac mor ffafriol i'r Cyngor ag y gellir ei sicrhau yng ngoleuni'r amgylchiadau marchnad sy'n bodoli ar y pryd.

Bydd y Cyngor yn ymarfer rheolaeth weithredol dros ei berthynas gyda gwrthbartion yn y trafodion busnes hyn, yn y fath fodd ag i gyflawni'r amcan hwn, a bydd yn osgoi gorddibynnu ar unrhyw un ffynhonnell arian os oes unrhyw bosibilrwydd y gallai hynny beryglu cyflawni'r uchod.

1.6 Rheoli risg gyfreithiol a rheoleiddiol

Bydd y Cyngor hwn yn sicrhau bod ei holl weithgareddau rheolaeth trysorlys yn cydymffurfio â'i bwerau statudol ac â'r gofynion rheoleiddiol. Bydd yn profi'r cyfryw gydymffurfiaid, os gofynnir hynny, i'r holl bartion y mae'n delio gyda hwy mewn gweithgareddau o'r fath. Wrth lunio ei bolisi mewn perthynas â chredyd a gwrthbartion, dan ARhT1.1 *Rheoli risg mewn perthynas â chredyd a gwrthbartion*, bydd yn sicrhau bod yna dystiolaeth o bwerau, awdurdod a chydymffurfiaid y gwrthbartion â'r trafodion ariannol y gallent eu cyflawni gyda'r sefydliad, yn enwedig ynglŷn â'r ddyletswydd gofal a'r ffioedd sy'n cael eu codi.

Mae'r Cyngor hwn yn cydnabod y gallai newidiadau deddfwriaethol neu reoleiddiol yn y dyfodol effeithio ar ei weithgareddau rheolaeth trysorlys; a chyn belled ag y mae'n rhesymol alluog i wneud hynny, bydd yn ceisio lleihau i'r eithaf y perygl y bydd y rhain yn cael effaith niweidiol ar y Cyngor.

1.7 Twyll, camgymeriad a llygredigaeth, a rheoli digwyddiadau annisgwyl

Bydd y Cyngor hwn yn sicrhau ei fod wedi adnabod yr amgylchiadau a allai ei adael yn agored i'r perygl o golled trwy dwyll, camgymeriad, llygredigaeth neu ddigwyddiadau posibl eraill yn ei drafodion rheolaeth trysorlys. Felly, bydd yn

defnyddio systemau a gweithdrefnau priodol, ac yn cynnal trefniadau rheoli effeithiol ar gyfer digwyddiadau annisgwyl, i'r dibenion hyn.

1.8 Rheoli risg mewn perthynas â'r farchnad

Bydd y Cyngor hwn yn ceisio sicrhau na fydd ei bolisiau a'i amcanion datganedig ynglŷn â rheolaeth trysorlys yn cael eu peryglu gan amrywiadau anffafriol yng ngwerth y prifsymiau y mae'n eu buddsoddi, a bydd felly'n ceisio ei amddiffyn ei hun rhag effeithiau amrywiadau o'r fath.

ARhT2 MESUR PERFFORMIAD

Mae gan y Cyngor hwn ymrwymiad i geisio sicrhau'r gwerth gorau yn ei weithgareddau rheolaeth trysorlys, ac mae ganddo ymrwymiad hefyd i'r defnydd o fethodoleg perfformiad i gynnal y nod honno, o fewn y fframwaith sydd wedi ei ddisgrifio yn ei Ddatganiad Polisi ar Reolaeth Trysorlys.

O ganlyniad, bydd y swyddogaeth rheolaeth trysorlys yn destun dadansoddiad parhaus o'r gwerth y mae'n ei ychwanegu o ran ategu amcanion gwasanaeth datganedig y Cyngor. Bydd yn destun archwiliad rheolaidd o ddulliau eraill o ddarparu gwasanaethau, o argaeledd anogaethau grant neu gymhorthdal eraill, ac o'r posibiladau o welliannau dichonadwy eraill. Bydd perfformiad y swyddogaeth rheolaeth trysorlys yn cael ei fesur gan ddefnyddio'r meini prawf sydd wedi eu rhestru yn yr atodlen i'r ddogfen hon.

ARhT3 GWNEUD PENDERFYNIADAU A DADANSODDI

Bydd y Cyngor hwn yn cynnal cofnodion llawn o'i benderfyniadau ynglŷn â rheolaeth trysorlys, ac o'r prosesau a'r arferiadau sy'n cael eu gweithredu wrth ddod i'r penderfyniadau hynny, i bwrpas dysgu o'r gorffennol ac er mwyn dangos bod camau rhesymol wedi eu cymryd i sicrhau bod yr holl ystyriaethau a oedd yn berthnasol i'r penderfyniadau hynny wedi cael eu cymryd i ystyriaeth ar y pryd. Manylir ar y materion sydd i'w trin a'r prosesau ac arferiadau sydd i'w defnyddio, wrth ddod i benderfyniadau, yn yr atodlen i'r ddogfen hon.

ARhT4 OFFERYNNAU, DULLIAU A THECHNEGAI CYMERADWY

Ni fydd y Cyngor hwn ond yn ymgymryd â'i weithgareddau rheolaeth trysorlys gan ddefnyddio'r offerynnau, y dulliau a'r technegau hynny y manylir arnynt yn yr atodlen i'r ddogfen hon, ac o fewn y cyfyngiadau a'r paramedrau sydd wedi eu diffinio yn ARhT1, *Rheoli risg Trysorlys*.

ARhT5 TREFNIADAETH, EGLURDER A GWAHANIAD CYFRIFOLDEBAU, A THREFNIADAU DELIO

Y mae'r Cyngor hwn o'r farn ei bod yn hanfodol, i bwrpas rheoli a monitro ei weithgareddau rheolaeth trysorlys yn effeithiol, ac er mwyn lleihau'r perygl o dwyll neu gamgymeriad, ac er mwyn ceisio sicrhau'r perfformiad gorau posibl, fod y gweithgareddau hyn yn cael eu strwythuro a'u rheoli mewn modd cwbl gyfannol, a bod yna eglurder bob amser ynglŷn â chyfrifoldebau rheolaeth trysorlys.

Yr egwyddor a fydd yn sail i hyn yw gwahaniaethu clir rhwng y rhai y mae'r gwaith o bennu polisiau rheolaeth trysorlys wedi ei ymddiried iddynt a'r rhai y mae'r gwaith o weithredu a rheoli'r polisiau hyn wedi ei ymddiried iddynt, yn enwedig mewn perthynas

â gweithredu a throsglwyddo arian, cofnodi a gweinyddu penderfyniadau rheolaeth trysorlys, ac archwilio ac adolygu'r swyddogaeth rheolaeth trysorlys.

Os a pha bryd y bydd y Cyngor hwn yn bwriadu gwyro o'r egwyddorion hyn, o ganlyniad i ddiffyg adnoddau neu amgylchiadau eraill, bydd y Pennaeth Cyllid yn sicrhau bod y rhesymau'n cael eu hadrodd yn gywir yn unol â ARhT6 *Gofynion o ran adrodd, a threfniadau ar gyfer gwybodaeth i reolwyr*, a bod y goblygiadau'n cael eu hystyried a'u harfarnu'n iawn.

Bydd y Pennaeth Cyllid yn sicrhau bod yna ddatganiadau ysgrifenedig clir o gyfrifoldebau pob swydd sydd yn ymwneud â rheolaeth trysorlys, ac o'r trefniadau ar gyfer llenwi bwlch mewn achos o absenoldeb. Manylir ar y trefniadau presennol yn yr atodlen i'r ddogfen hon.

Bydd y Pennaeth Cyllid yn sicrhau bod yna ddogfennaeth gywir ar gyfer yr holl gytundebau a thrafodion ariannol, a bod gweithdrefnau'n bodoli ar gyfer trosglwyddo arian yn effeithiol. Manylir ar y trefniadau presennol yn yr atodlen i'r ddogfen hon.

Mae manylion yr hyn sy'n cael ei ddirprwyo i'r Pennaeth Cyllid mewn perthynas â rheolaeth trysorlys wedi eu cyflwyno yn yr atodlen i'r ddogfen hon. Bydd y Pennaeth Cyllid yn cyflawni'r holl gyfrifoldebau o'r fath yn unol â datganiad polisi ac Arferiadau Rheolaeth trysorlys y Cyngor ac, os yw'n aelod o CIPFA, â'r Safon Ymarfer Broffesiynol mewn perthynas â rheolaeth trysorlys.

ARhT6 GOFYNION O RAN ADRODD, A THREFNIADAU AR GYFER GWYBODAETH I REOLWYR

Bydd y Cyngor hwn yn sicrhau bod adroddiadau rheolaidd yn cael eu paratoi a'u hystyried ynglŷn â gweithredu ei bolisiau rheolaeth trysorlys; ynglŷn ag effeithiau'r penderfyniadau sy'n cael eu gwneud a'r trafodion ariannol sy'n cael eu gweithredu yn unol â'r polisiau hynny; ynglŷn â goblygiadau newidiadau, yn enwedig rhai cyllidebol, sy'n deillio o ffactorau rheoleiddiol, economaidd, marchnad neu eraill sy'n effeithio ar ei weithgareddau rheolaeth trysorlys; ac ynglŷn â pherfformiad y swyddogaeth rheolaeth trysorlys.

Fel lleiafswm:

bydd y Cyngor Llawn a'r Pwyllgor Archwilio yn derbyn, o leiaf:

- adroddiad blynyddol ar y strategaeth a'r cynllun sydd i'w dilyn yn y flwyddyn i ddod;

bydd y Pwyllgor Archwilio yn derbyn:

- adroddiad canol blwyddyn; ac
- adroddiad blynyddol ar berfformiad y swyddogaeth rheolaeth trysorlys, ar effeithiau'r penderfyniadau a wnaed a'r trafodion ariannol sydd wedi eu gweithredu yn ystod y flwyddyn ddiwethaf, ac ar unrhyw achosion o ddiffyg cydymffurfio â Datganiad Polisi'r Cyngor ar Reolaeth Trysorlys ac â'r Arferiadau Rheolaeth Trysorlys.

Bydd y Pwyllgor Archwilio yn derbyn adroddiadau cyson ar weithgareddau a risgiau rheolaeth trysorlys.

Bydd y Pwyllgor Archwilio gyda'r cyfrifoldeb ar gyfer craffu polisiau ac ymarferion rheolaeth trysorlys.

Manylir ar y trefniadau presennol, ac ar ffurf yr adroddiadau hyn, yn yr atodlen i'r ddogfen hon.

ARhT7 TREFNIADAU CYLLIDEBU, CYFRIFWAITH AC ARCHWILIO

Bydd y Pennaeth Cyllid yn paratoi, a bydd y Cabinet yn cymeradwyo ac yn diwygio o bryd i'w gilydd os bydd angen, gyllideb flynyddol ar gyfer rheolaeth trysorlys, a fydd yn dwyn ynghyd yr holl gostau sy'n gysylltiedig â rhedeg y swyddogaeth rheolaeth trysorlys, ynghyd â'r incwm cysylltiedig. Bydd y materion sydd i'w cynnwys yn y gyllideb yn cynnwys, o leiaf, y rhai sy'n ofynnol trwy statud neu reoliad, ynghyd â gwybodaeth a fydd yn dangos cydymffurfiad â ARhT1 *Rheoli risg*, ARhT2 *Gwerth gorau a mesur perfformiad*, a ARhT4 *Offerynnau, dulliau a thechnegau cymeradwy*. Bydd y Pennaeth Cyllid yn gweithredu rheolaeth effeithiol dros y gyllideb hon, ac yn argymhell unrhyw newidiadau gofynnol, ac yn adrodd arnynt, yn unol â ARhT6 *Gofynion o ran adrodd, a threfniadau ar gyfer gwybodaeth i reolwyr*.

Bydd y Cyngor hwn yn rhoi cyfrif am ei weithgareddau rheolaeth trysorlys, am y penderfyniadau sydd wedi eu gwneud, a'r trafodion ariannol sydd wedi eu gweithredu, yn unol â'r arferiadau a'r safonau cyfrifo priodol, ac â'r gofynion statudol a rheoleiddiol sydd mewn grym ar y pryd.

ARhT8 RHEOLAETH ARIAN A LLIF ARIAN

Oni bai bod gofynion statudol neu reoleiddiol yn mynnu'n wahanol, bydd yr holl arian sydd yn nwylo'r Cyngor hwn yn cael ei reoli gan y Pennaeth Cyllid, a bydd yn cael ei gydgasglu i ddibenion llif arian a rheoli buddsoddiadau. Bydd amcanestyniadau o lif arian yn cael eu paratoi'n rheolaidd ac yn brydlon, a bydd y Pennaeth Cyllid yn sicrhau bod y rhain yn ddigonol i ddibenion monitro cydymffurfiad â *ARhT1.2 Rheoli risg mewn perthynas â hylifedd*. Mae'r trefniadau presennol ar gyfer paratoi amcanestyniadau o lif arian, a ffurf yr amcanestyniadau hyn, yn cael eu dangos yn yr atodlen i'r ddogfen hon.

ARhT9 CUDDIO TARDDIAD ARIAN GWEITHGAREDDAU TROSEDDOL

Y mae'r Cyngor hwn yn effro i'r posibilrwydd y gallai ddod yn destun ymgais i'w dynnu i mewn i weithrediad cuddio tarddiad arian o weithgareddau troseddol. O ganlyniad, bydd yn cynnal gweithdrefnau ar gyfer gwirio a chofnodi pwy yw'r gwrthbartïon, ac ar gyfer adrodd ynglŷn ag amheuan, a bydd yn sicrhau bod y staff sy'n gysylltiedig â hyn wedi eu hyfforddi'n iawn. Manylir ar y trefniadau presennol, gan gynnwys enw'r swyddog y dylid gwneud adroddiadau iddo, yn yr atodlen i'r ddogfen hon.

ARhT10 HYFFORDDIANT A CHYMWYSTERAU STAFF

Mae'r Cyngor yn cydnabod pwysigrwydd sicrhau bod gan yr holl staff sy'n gysylltiedig â'r swyddogaeth rheolaeth trysorlys yr holl gymwysterau ac adnoddau sydd eu hangen ar gyfer ymgymryd â'r dyletswyddau a'r cyfrifoldebau sydd wedi eu dyrannu iddynt. Bydd felly'n ceisio penodi unigolion sydd yn fedrus ac yn brofiadol, a bydd yn darparu hyfforddiant ar gyfer staff er mwyn eu galluogi i gael a chynnal lefel briodol o

feistrolaeth, gwybodaeth a medrau. Bydd y Pennaeth Cyllid yn argymhell ac yn gweithredu'r trefniadau angenrheidiol.

Bydd Pennaeth Cyllid yn sicrhau bydd aelodau'r Cyngor sydd gyda chyfrifoldebau rheolaeth trysorlys, gan gynnwys y rheiny gyda chyfrifoldebau craffu, yn cael mynediad at hyfforddiant addas i'w anghenion a'u cyfrifoldebau.

Mae'r rhai sydd yn gyfrifol am lywodraethu yn adnabod eu cyfrifoldebau unigol er mwyn sicrhau bod ganddynt y sgiliau er mwyn cyflawni eu rôl yn effeithiol. Manylir ar y trefniadau presennol yn yr atodlen i'r ddogfen hon.

ARhT11 DEFNYDDIO DARPARWYR GWASANAETH ALLANOL

Mae'r Cyngor hwn yn adnabod bod penderfyniadau rheolaeth trysorlys yn aros gyda'r Cyngor pob amser. Mae'n cydnabod gwerth posibl defnyddio darparwyr allanol o wasanaethau rheolaeth trysorlys er mwyn cael at fedrau ac adnoddau arbenigol. Pan fydd yn defnyddio darparwyr gwasanaethau o'r fath, bydd yn sicrhau ei fod yn gwneud hynny am resymau sydd wedi bod yn destun arfarniad llawn o'r costau a'r buddion. Bydd hefyd yn sicrhau bod telerau penodiad y darparwyr, a'r dulliau a fydd yn cael eu defnyddio i bwysu a mesur eu gwerth, yn cael eu cytuno a'u dogfennu'n gywir ac yn cael eu hadolygu'n rheolaidd. Bydd hefyd yn sicrhau, lle bo hynny'n ymarferol ac yn angenrheidiol, fod amrediad o ddarparwyr gwasanaethau'n cael ei ddefnyddio, er mwyn osgoi gorddibyniaeth ar un cwmni neu ar nifer fechan o gwmnïau. Lle mae gwasanaethau'n agored i drefniadau tendro neu ail-dendro, bydd gofynion deddfwriaethol yn cael eu parchu bob amser. Mae'r gwaith o fonitro'r trefniadau hyn yn gyfrifoldeb y Pennaeth Cyllid, ac mae manylion y trefniadau cyfredol wedi eu rhestru yn yr atodlen i'r ddogfen hon.

ARhT12 TREFN LLYWODRAETH GORFFORAETHOL

Mae gan y Cyngor hwn ymrwymiad i fynd ar drywydd trefn llywodraeth gorfforaethol gywir ym mhob agwedd ar ei fusnesau a'i wasanaethau, ac i sefydlu'r egwyddorion a'r arferiadau ar gyfer cyflawni hyn. Felly, bydd y swyddogaeth rheolaeth trysorlys a'i gweithgareddau'n cael eu gweithredu mewn modd agored, tryloyw, gonest, cywir ac atebol.

Mae'r Cyngor hwn wedi mabwysiadu ac wedi gweithredu argymhellion allweddol y Côt. Ystyrir bod hyn, a'r trefniadau eraill y manylir arnynt yn yr atodlen i'r ddogfen hon, yn anhepgor i gyflawniad trefn llywodraeth gorfforaethol gywir ym maes rheolaeth trysorlys, a bydd Pennaeth y Gwasanaeth Cyllid yn monitro effeithiolrwydd y trefniadau hyn, ac yn adrodd yn eu cylch os a pha bryd y bydd angen.

CYNGOR GWYNEDD**ARhT1 RHEOLI RISG TRYSORLYS****1.1 RISG CREDYD A GWRTHBARTÏON**

Y risg o fethiant y gwrthbarti i gwrdd â'i gofynion cytundebol i'r corff o dan y buddsoddiad, benthyca, cyfalaf, prosiect neu gyllido partneriaeth, yn enwedig oherwydd lleihad mewn 'creditworthiness' y gwrthbarti a'r effaith niweidiol canlynol ar adnoddau cyfalaf neu gyfredol (refeniw) y corff.

1.1.1 Meini prawf i'w defnyddio i greu a rheoli rhestrau a chyfyngiadau gwrthbartïon cymeradwyed

- a) Bydd y Pennaeth Cyllid yn ffurfio meini prawf addas ar gyfer asesu a monitro risg credyd gwrthbartïon buddsoddi a bydd yn llunio rhestr fenthyca yn cynnwys cyfyngiadau amser, math, sector a gwrthbartïon penodol.
- b) Bydd staff rheolaeth Trysorlys yn ychwanegu neu'n dileu gwrthbartïon o'r rhestr gymeradwyedig yn unol â'r polisi ar feini prawf i ddewis gwrthbartïon.
- c) Bydd y Cyngor yn defnyddio meini prawf credyd er mwyn dewis rhestr gwrthbartïon i fuddsoddi gyda nhw. Bydd y Cyngor ac Arlingclose, ei Cyngorwyr Trysorlys, yn cynnal rhestr gwrthbartïon ac asesu a diweddarau statws credyd y sefydliadau yn gyson. Bydd yr asesiad hwn yn cymryd y ffactorau fel y canlynol i ystyriaeth:
  - i) y graddfeydd credyd unigol
  - ii) cyfnewidiadau diffyg credyd
  - iii) cefnogaeth arfaethedig gan sefydliad rhiant gydag adnoddau da; a
  - iv) pris ei rhandaliadau
- ch) Bydd Arlingclose, Cyngorwyr Trysorlys y Cyngor, yn darparu gwybodaeth yn fisol am unrhyw sgôr sy'n berthnasol i'r cyngor a diweddariad ar gyfer unrhyw newidiadau yn ystod y mis.
- d) Caiff y rhestr gwrthbartïon cymeradwyedig ei phennu gan y meini prawf yma: -

Buddsoddiadau Penodedig:

Defnyddir Sterling ar gyfer pob buddsoddiad o'r fath, **gydag aeddfediad o hyd at flwyddyn ar y mwyaf**, gan gyrraedd yr isafswm meini prawf credyd 'uchel' ble bo hynny'n berthnasol.

Cyfrad Credyd	Banciau Ansicredig	Banciau â Sicrwyd	Llywodraeth	Corfforaethau	Darparwyr Cofrestredig
Llywodraeth DU	d/b	d/b	£ diderfyn 50 mlynedd	d/b	d/b
AAA	£4m 5 mlynedd	£8m 20 mlynedd	£8m 50 mlynedd	£4m 20 mlynedd	£4m 20 mlynedd
AA+	£4m 5 mlynedd	£8m 10 mlynedd	£8m 25 blynedd	£4m 10 blynedd	£4m 10 blynedd

AA	£4m 4 blynedd	£8m 5 mlynedd	£8m 15 blynedd	£4m 5 blynedd	£4m 10 blynedd
AA-	£4m 3 blynedd	£8m 4 blynedd	£8m 10 mlynedd	£4m 4 blynedd	£4m 10 blynedd
A+	£4m 2 flynedd	£8m 3 blynedd	£4m 5 mlynedd	£4m 3 blynedd	£4m 5 blynedd
A	£4m 13 mis	£8m 2 flynedd	£4m 5 mlynedd	£4m 2 flynedd	£4m 5 blynedd
A-	£4m 6 mis	£4m 13 mis	£4m 5 mlynedd	£2m 13 mis	£4m 5 blynedd
BBB+	£2m 100 diwrnod	£4m 6 mis	£2m 2 flynedd	£2m 6 mis	£2m 2 flynedd
BBB or BBB-	£2.5m Diwrnod nesaf yn unig	£4m 100 diwrnod	d/b	d/b	n/a
Dim	£1m 6 mis	d/b	£4m 25 blynedd	£50,000 5 mlynedd	£4m 5 mlynedd
Cronfeydd wedi eu cyfuno	£8m mesul gronfa				
Benthyciadau i Ddarparwyr Cofrestredig lleol ar gyfer adeiladu tai			£10m 25 mlynedd		
Benthyciadau i Fusnesau Lleol			Cyfanswm o £3m 10 blynedd		

1.1.2 Methodoleg cymeradwyedig ar gyfer newid cyfyngiadau ac ychwanegu neu ddileu gwrthbartïon

Defnyddir sgoriau credyd ond fel man cychwyn wrth ystyried risg credyd. Bydd y Cyngor yn defnyddio gwybodaeth farchnad sydd ar gael yn gyffredinol, fel y ffactorau y nodir yn 1.1.1c uchod. Mae'r Pennaeth Cyllid yn gyfrifol am ddefnyddio'r meini prawf credyd yn 1.1.1d, i ddewis gwrthbartïon cymeradwyedig, a bydd yn ychwanegu neu'n dileu gwrthbartïon fel y bo'n briodol o'r rhestr gwrthbartïon pan fo newid yn sgôr credyd gwrthbartïon unigol neu mewn strwythurau bancio e.e. cyfuno neu gymryd drosodd. Caiff y gwaith hwn ei ddirprwyo'n ddyddiol i staff yn y swyddogaeth rheoli'r trysorlys.

Bydd gwrthbartïon yn cael ei cynnwys yn y rhestr awdurdodedig pan yn cael ei argymhell gan Gynghorwyr Trysorlys y Cyngor yn unol a'r meini prawf credyd yn y Datganiad Strategaeth Rheolaeth Trysorlys blynyddol.

Bydd y benthyciadau Ddarparwyr Cofrestredig lleol ar gyfer adeiladu tai rhan o'r rhaglen cyfalaf tai a cymeradwywyd. Y swm a'r cyfnod yn y tabl yw'r uchafswm ac mae'r amodau a thelerau ar gyfer bob benthyciad yn amodol ar awdurdod gan y Pennaeth Cyllid.

1.1.3 Manylion Gwasanaethau Asiantaethau Sgôr Credyd neu Wasanaethau eraill sy'n darparu sgoriau credyd cyfredol ac yn adrodd ar newidiadau.

Mae'r Cyngor hwn yn defnyddio sgoriau credyd gan yr asiantaethau sgôr credyd canlynol drwy ei ymgynghorwyr rheolaeth trysorlys:

- a) Fitch Ratings;
- b) Moody's Investors Services; a
- c) Standard & Poor's.

1.2 RISG HYLIFEDD

Y risg na fydd arian ar gael pan fo angen, bod rheolaeth hylifedd aneffeithiol yn creu costau ychwanegol dros y gyllideb, ac felly cyfaddawdir amcanion gwasanaeth y Cyngor.

1.2.1 Symiau cymeradwy ar gyfer isafswm balasau arian a buddsoddiadau tymor byr

Bydd adran Rheolaeth y Trysorlys yn ceisio cadw'r balans lleiaf posibl ym mhrif gyfrifon banc y Cyngor ar ddiwedd pob diwrnod gwaith drwy fenthycu arian sydd dros ben i'w wrthbartion er mwyn cynyddu maint y llog y mae'n ei dderbyn. Gall y Pennaeth Cyllid benderfynu bod angen isafswm penodol o arian wrth gefn. Gall ef hefyd roi cyfyngiadau ar uchafswm hyd y benthyciadau a wneir.

1.2.2 Manylion:

a) Cyfleusterau wrth gefn

Ar ddiwedd pob diwrnod ariannol mae unrhyw arian dros ben annisgwyl yn cael eu symud i'r Cyfrif Banc Llog Uchel sydd ar gael o brif fanc y Cyngor. Mae'r rhain ar gael yn syth os yw'r Cyfrif Banc Grŵp yn mynd i orddrafft.

b) Trefniadau gorddrafft banc

Cytunwyd ar orddrafft o £1m ar 1% uwchlaw Cyfradd Sail Barclays fel rhan o'r tendr banc. Caiff y gorddrafft ei asesu ar sail grŵp i gyfrifon y Cyngor.

c) Cyfleusterau benthycu tymor-byr

Mae'r Cyngor yn cael gafael ar fenthyciadau dros dro drwy froceri cymeradwyedig ar farchnad arian Llundain. Y terfyn benthycu cymeradwyedig am ddyled tymor byr yw £15m.

ch) Cyfleusterau yswiriant/gwarant

Mae'r Cyngor wedi ei yswirio gyda Zurich Municipal. Ceir rhagor o fanylion yn adran 1.8.3.

1.3 RISG CYFRADD LLOG

Y risg bydd newidiadau mewn cyfraddau llog yn creu baich annisgwyl neu heb ei cyllido i gyllideb y Cyngor, a bod y sefydliad heb ei gwarchod yn ddigonol rhagddo.

Bydd y Cyngor yn rheoli'r ffaith ei fod yn agored i newidiadau mewn cyfraddau llog gyda golwg ar ffrwyno ei gostau llog, neu sicrhau ei dderbyniadau llog, yn unol â'r symiau a ddarparwyd yn ei drefniadau cyllidebol fel ag y'u diwygiwyd yn unol â ARhT6 *Gofynion o ran adrodd, a threfniadau ar gyfer gwybodaeth i reolwyr.*

1.3.1 Pwyntiau tanio a chanllawiau eraill ar gyfer rheoli newidiadau i lefelau'r gyfradd llog

Gweler y strategaeth flynyddol y trysorlys sy'n amlinellu'r safbwynt am y flwyddyn.

- 1.3.2 Lleiafswm/uchafswm cyfrannau dyled/llog cyfradd newidiol**
- cyfran fwyaf y llog ar fenthycyca sy'n dod o dan gyfradd llog newidiol 50%
  - cyfran leiaf y llog ar fenthycyca sy'n dod o dan gyfradd llog newidiol 0%

- 1.3.3 Lleiafswm/uchafswm cyfrannau dyled/llog cyfradd sefydlog**
- cyfran leiaf y llog ar fenthycyca sy'n dod o dan gyfradd llog sefydlog. 50%
  - cyfran fwyaf y llog ar fenthycyca sy'n dod o dan gyfradd llog sefydlog 100%

1.3.4 Polisiâu'n ymwneud â'r defnydd o ddeilliadau ariannol i reoli cyfradd llog

a) Delio Ymlaen

Rhoddir ystyriaeth i ddelio o gyfnodau ymlaen yn dibynnu ar amodau'r farchnad. Dim ond gyda chymeradwyaeth ymlaen llaw gan y Pennaeth Cyllid y gellir delio ymlaen.

b) Adneuon Galwadwy

Rhoddir ystyriaeth i ddefnyddio adneuon galwadwy. Dim ond gyda chymeradwyaeth ymlaen llaw gan y Pennaeth Cyllid y gellir defnyddio adneuon galwadwy.

c) LOBO's (benthycyca o dan opsiwn y sawl sy'n rhoi benthycyca/ benthyciwr)

Rhoddir ystyriaeth i ddefnyddio LOBO's. Dim ond gyda chymeradwyaeth ymlaen llaw gan y Pennaeth Cyllid y gellir defnyddio LOBO's.

1.4 RISG CYFRADD GYFNEWID

Y risg bydd newidiadau mewn cyfraddau cyfnewid tramor yn creu baich annisgwyl neu heb ei cyllido i gyllideb y Cyngor, a bod y sefydliad heb ei gwarchod yn ddigonol rhagddo.

1.4.1 Meini prawf cymeradwyedig ar gyfer rheoli newidiadau yn lefelau'r gyfradd gyfnewid

O ganlyniad i natur busnes y Cyngor, gall y Cyngor fod yn agored i risg y gyfradd gyfnewid o dro i dro. Bydd hyn yn digwydd yn bennaf drwy dderbyn incwm neu wynebu gwariant mewn arian cyfred heblaw sterling. Bydd y Cyngor yn mabwysiadu strategaeth ragfantoli lawn i reoli ac ychwanegu sicrwydd at werth sterling y trafodion yma. Golyga hyn y bydd y Cyngor yn cael gwared ag unrhyw risgiau cyfnewid tramor cyn gynted ag y'u gwelir.

Os oes yna rwymedigaeth gytundebol i dderbyn incwm neu wneud taliad mewn arian cyfred heblaw sterling rywbryd yn y dyfodol, bydd trafodion cyfnewid tramor ymlaen yn cael eu hystyried, gyda chyngor proffesiynol, i gydymffurfio â'r polisi rhagfantoli llawn hwn. Bydd unrhyw incwm mewn arian tramor a dderbynnir yn annisgwyl yn cael ei droi i sterling ar y cyfle cyntaf oni bo gan y Cyngor rwymedigaeth gytundebol i wneud taliad yn yr un arian ar ddyddiad yn y dyfodol. Yn yr achos hwn, bydd yr arian yn cael ei gadw fel adneuon i gwrdd â'r ymrwymiad gwariant yma.

1.5 RISG AILGYLLIDO

Y risg bydd benthyciadau aeddfed, cyllido prosiect neu bartneriaeth yn methu cael eu hail-gyllido ar dermau sydd yn adlewyrchu'r darpariaethau gan y sefydliad ar gyfer yr ail-gyllido, cyfalaf a chyfredol (refeniw), ac / neu bydd y termau yn anghyson gyda'r amodau farchnad cyffredin ar y pryd.

1.5.1 Polisiâu ac arferion dyled / proffilio aeddfedrwydd ariannu cyfalaf arall

Mae unrhyw aildrefnu dyled yn debyg o ddigwydd pan fo'r gwahaniaeth rhwng y gyfradd ail-gyllido a'r gyfradd adbryniad ar ei fwyaf manteisiol a bydd y sefyllfa'n cael ei monitro'n barhaol er mwyn cymryd mantais o unrhyw wriadau a ganfyddir yn y gromlin cynhyrchu. Bydd y rheswm dros wneud unrhyw aildrefnu un o'r canlynol:

- a) cynhyrchu arbedion llog ar y risg leiaf;
- b) balansio'r proffil anwedolrwydd (h.y. cymhareb ddyled sefydlog yn erbyn ansefydlog) o'r portffolio dyled;
- c) newid y proffil aeddfedrwydd y ddyled er mwyn lleihau unrhyw risgiau cynhenid ailgyllido.

Gwneir unrhyw aildrefnu o fewn polisi a strategaeth trysorlys y Cyngor ac adroddir i'r Aelod Cabinet Adnoddau yn dilyn gweithrediad. Os yw o'n credu ei bod hi'n fater o sylwedd, adroddir hefyd i'r Pwyllgor Archwilio.

1.5.2 Gofynion buddsoddiad cyfalaf amcanol

Bydd yr adran gyfrifeg yn paratoi cynllun tair blynedd ar gyfer gwariant cyfalaf y Cyngor. Bydd hyn yn unol â chanllawiau caniatâd cyfalaf y Llywodraeth. Bydd y cynllun cyfalaf yn cael ei ddefnyddio i baratoi cyllideb refeniw tair blynedd ar gyfer costau benthycia ad-daliadau prifswm, llog a threuliau a fydd yn cymryd i ystyriaeth y cynlluniau ar gyfer gwariant cyfalaf, ad-dalu benthyciadau a rhagfynegon newidiadau yn y gyfradd llog.

1.5.3 Polisi'n ymwneud â chyfyngiadau ar ganlyniadau refeniw cyllido cyfalaf.

Mae'r gyllideb refeniw ar gyfer costau benthycia wedi ei seilio ar y cynllun cyfalaf a'r cynllun benthycia darbodus. Prif ffynhonnell fenthycia'r Cyngor yw'r PWLB.

1.6 RISG CYFREITHIOL A RHEOLEIDDIOL

Y risg bydd y Cyngor ei hun, neu sefydliad ei bod y Cyngor yn gweithredu yn ei gweithgareddau rheolaeth trysorlys, yn methu gweithredu yn unol â'i pwerau cyfreithiol neu ofynion statudol, ac fel canlyniad mae'r sefydliad yn dioddef colledion.

1.6.1 Cyfeiriadau at ddeddfau a rheoliadau perthnasol

Mae'n rhaid i weithgareddau rheolaeth trysorlys y Cyngor gydymffurfio'n llawn â deddf gwlad a rheoliadau'r Cyngor, sef:

- a) Côt Ymarfer Rheolaeth Trysorlys CIPFA 2011;
- b) Safon Ymarfer Broffesiynol CIPFA ar Reolaeth Trysorlys;
- c) Deddf Llywodraeth Leol a Thai 1989;
- ch) Rheolau Sefydlog y Cyngor sy'n ymwneud â Chytundebau;
- d) Rheoliadau Ariannol y Cyngor; a
- dd) Chynllun Swyddogaethau Dirprwyedig y Cyngor.

1.6.2 Gweithdrefnau ar gyfer amlygu pwerau a neu awdurdodau'r Cyngor i wrthbartion

Bydd y Cyngor yn paratoi, mabwysiadu a chynnal, fel y conglfeini ar gyfer rheolaeth trysorlys effeithiol:-

- a) Datganiad Polisi Rheolaeth Trysorlys, yn datgan prif egwyddorion ac amcanion ei weithgareddau rheolaeth trysorlys ac, fel rhan annatod o'r datganiad hwnnw,
- b) Arferion Rheoli Trysorlys, yn amlinellu'r modd y bydd y Cyngor yn cyflawni'r egwyddorion a'r amcanion hynny, ac yn rhagfyneigi sut y bydd yn cadw golwg arnynt ac yn eu rheoli.

1.6.3 Gwybodaeth angenrheidiol gan wrthbartion am eu pwerau a'u hawdurdodau

Dim ond i wrthbartion ar y rhestr Awdurdodedig y bydd y Cyngor yn rhoi benthg. Lluniwyd y rhestr yn dilyn cyngor gan ymgynghorwyr trysorlys y Cyngor, sydd wedi ymchwilio'n llawn i gefndir a chredyd gwrthbartion gan ddefnyddio sgoriau credyd Fitch Ratings, Moody's Investor Services a Standard and Poor yn ogystal â dadansoddiad o'u mantolen.

1.6.4 Datganiad ar risgiau gwleidyddol y Cyngor a sut y maent yn cael eu rheoli

Bydd y Pennaeth Cyllid yn cymryd camau priodol gyda'r Cyngor, y Prif Weithredwr ac Arweinydd y Cyngor i ymateb i risgiau gwleidyddol a'u rheoli'n briodol fel newid y Grŵp sydd yn y mwyafrif, yr Arweinyddiaeth ayb.

1.7 TWYLL, AMRYFUSED A LLYGREDD, A RHEOLI MEWN ARGYFWNG

Mae'r risg bod y Cyngor methu adnabod amgylchiadau ble mae'n agored i risg o golled drwy dwyll, gamsyniad, llygredigaeth neu unrhyw bosibiliadau wrth ddelio gyda rheolaeth trysorlys, ac methu a defnyddio systemau a trefniadau, a cadw trefniadau wrth gefn effeithiol. Mae hyn yn cynnwys yr elfen o risg sydd yn cael ei adnabod fel risg gweithredol.

1.7.1 Manylion y systemau a'r gweithdrefnau i'w dilyn, yn cynnwys gwasanaethau Rhyngwyd.

- a) Bydd trefniadau benthyciadau yn cael eu diffinio yn Rheoliadau Ariannol y Cyngor;
- b) Bydd y Cynllun Dirprwyo i Swyddogion yn gosod allan y lefelau dirprwyedig addas. Caiff pob benthyciad a buddsoddiad, yn cynnwys PWLB, eu negodi gan y Pennaeth Cyllid neu bersonau ag awdurdod.

Digwyddiad:

- a) Mae cofnod manwl o fenthyciadau a buddsoddiadau yn cael ei gadw ar daennenni yn system Rheolaeth y Trysorlys.
- b) Caiff hwn ei wirio'n annibynnol i fantolen y llyfr cyfrifon ariannol.
- c) Cedwir cofnodion rhagweld llif arian digonol ac effeithiol ar system Rheolaeth y Trysorlys i gefnogi'r penderfyniad i fenthycia neu i roi benthg.
- ch) Anfonir cydnabyddiaeth ysgrifenedig o'r telerau yn syth i'r sefydliad sy'n rhoi benthg.
- d) Derbynnir cadarnhad ysgrifenedig gan y PWLB am bob benthyciad.
- dd) Caiff yr holl drafodion a roddir drwy'r broceriaid eu cadarnhau gan nodyn brocer yn dangos manylion y benthyciad a drefnwyd.

Cyflawnder:

- a) Diweddarir y gofrestr fenthyciadau i gofnodi'r holl fenthycia a buddsoddiadau. Mae hyn yn cynnwys dyddiad y trafodion, dyddiad aeddfedu, cyfradd llog ayb.

Mesur:

- a) Caiff y cyfrifiad am ad-daliad y prifswm a'r llog a nodwyd gan y benthyciwr neu'r sawl sy'n rhoi benthycy ei wirio yn erbyn y swm a gyfrifwyd gan system Rheolaeth y Trysorlys.
- b) Mae system Rheolaeth y Trysorlys yn cyfrifo'n awtomatig y taliadau llog sy'n ddyledus ar PWLB a benthyciadau tymor hir eraill. Defnyddir hyn wedyn i wirio yn erbyn yr union swm a delir i'r benthycwyr yma.
- c) Caiff cyfartaledd cyfraddau llog y gronfa benthyciadau cyfalaf wedi eu pwysoli a'r treuliau rheoli dyled eu cyfrifo'n chwarterol drwy ddefnyddio gwybodaeth o'r llyfr cyfrifon ariannol a phrintiau croniadau o system Rheolaeth y Trysorlys.
- ch) Mae'r cyfraddau llog a threuliau yma yn cael eu defnyddio wedyn i gyfrifo'r prifswm, y llog a chostau treuliau rheoli dyled.

Amseroldeb:

- a) Mae'r system Rheolaeth Trysorlys yn atgoffa'r Cyfrifydd Pensiynau a Rheolaeth Trysorlys ei bod yn amser talu arian a fenthyciwyd neu arian a roddwyd ei fenthycy.

Rheoleidd-dra:

- a) Dim ond i sefydliadau ar y Rhestr Gymeradwyedig y dylid rhoi unrhyw fenthyciad.
- b) Mae'n rhaid i unrhyw fenthyciadau a godwyd ac ad-daliadau a wnaed fynd yn syth i mewn ac allan o gyfrif banc y sefydliad.
- c) Gosodir cyfyngiadau awdurdod ar bob sefydliad (gweler 1.5.1).
- ch) Mae gan froceriaid restr o swyddogion a enwyd i ymgymryd â thrafodion benthyciad.
- d) Mae yna warant yswiriant digonol i weithwyr sy'n cymryd rhan mewn rheoli a chyfrifo benthyciadau.
- dd) Mae'r cyfansymiau rheoli ar y system Rheolaeth Trysorlys ar gyfer benthycia a rhoi benthycy yn cael eu cysoni'n rheolaidd â chodau mantolen y llyfr cyfrifon gan y Swyddog Pensiynau a Buddsoddiadau.
- e) Mae yna wahanu dyletswyddau yn yr Adran rhwng ad-dalu benthyciad a'i wirio a'i awdurdodi.
- f) Mae cysoni banc yn digwydd yn fisol o'r datganiad banc i'r llyfr cyfrifon ariannol.
- ff) Mae gan y tîm rheolaeth trysorlys a'r tîm incwm restr cod ariannol wedi ei diweddarau.

Diogelwch:

- a) Dim ond gyda chyfrinair y gellir mynd i mewn i systemau Rheolaeth Trysorlys.
- b) Dim ond llofnodydd sic y cytunwyd arno all awdurdodi sieciau. Mae'r rhestr o lofnodwyr eisoes wedi ei chytuno arni gan ddarparwr presennol ein gwasanaethau bancio.

Cadarnhad:

- a) Mae mantolenni'r system Rheolaeth Trysorlys yn cael eu gwirio gyda chodau llyfr cyfrifon y fantolen ar ddiwedd pob mis ac ar ddiwedd y

flwyddyn ariannol. Cedwir papurau gweithiol ar gyfer archwiliad awdit. Cynhyrchir rhestriad cost dyled/incwm buddsoddiad bob tro y mae'r costau dyled/incwm buddsoddiad yn cael eu hail-gyfrifo at ddibenion monitro'r gyllideb. Cynhyrchir rhestriad costau dyled/incwm buddsoddiad ar ddiwedd y flwyddyn ariannol hefyd a chedwir y ddogfen hon ar gyfer archwiliad awdit.

1.7.2 Trefniadau cynllunio argyfwng ac wrth gefn

- a) Os yw cyfrifiadur System y Trysorlys yn methu gellir ailosod y meddalwedd ar gyfrifiadur arall a fydd yn gallu cyrchu'r ffeiliau priodol ar y rhwydwaith. Gellir defnyddio cyfrifiadur rhwydwaith wrth gefn hefyd os oes angen.
- b) Os yw'r system bancio electronig yn methu, yna gellir rhoi gorchmynion talu CHAPS dros y ffôn. Gellir cael balansau banc dros y ffôn hefyd.

1.7.3 Manylion yswiriant

Mae gan y Cyngor bolisi yswiriant 'Fidelity' gyda Zurich Municipal. Mae hyn yn gwarantu ar gyfer colli arian drwy dwyll neu anonestrwydd ar ran gweithwyr.

1.8 GWERTH BUDDSODDIADAU AR Y FARCHNAD

Mae'r risg bod, drwy amrywiad anffafriol yn y farchnad yng ngwerth y prifswm mae awdurdod yn benthyca neu buddsoddi mae ei bolisiâu a amcanion rheolaeth trysorlys yn cael ei gyfaddawdu, eto sy'n effeithio nad yw wedi diogelu eu hunain yn ddiogel.

1.8.1 Manylion y gweithdrefnau a'r cyfyngiadau cymeradwyedig ar gyfer rheoli'r risg i fuddsoddiadau y gall eu gwerth cyfalaf amrywio (Gilts, CDS, ayb.)

Gweler y matrices ym mharagraff 1.1.1 ar gyfer y cyfyngiadau perthnasol.

ARhT2 GWERTH GORAU A MESUR PERFFORMIAD

2.1 Y FETHODOLEG I'W DEFNYDDIO AR GYFER GWERTHUSO EFFAITH PENDERFYNIADAU RHEOLAETH TRYSORLYS

Cyflwynir adroddiad blynyddol i'r Pwyllgor Archwilio, ar faterion rheolaeth trysorlys yn y cyfarfod cyntaf posibl ar ôl diwedd y flwyddyn ariannol, ond beth bynnag erbyn diwedd mis Medi. Bydd cynnwys yr adroddiad blynyddol yn gynhwysfawr, yn ymdrin â holl weithgareddau ariannol gwaith y trysorlys ac yn cynnwys mesurau perfformiad blynyddol. Mae ymgynghorwyr Rheolaeth Trysorlys y Cyngor yn adolygu'n portffolio dyled presennol dwywaith y flwyddyn a'r holl drafodion a wnaed yn y cyfamser er mwyn sicrhau bod arfer gorau wedi cael ei ddilyn.

2.2 Y POLISI SY'N YMDRIN Â DULLIAU AR GYFER PROFI GWERTH GORAU MEWN RHEOLAETH TRYSORLYS

2.2.1 Amllder a phrosesau tendro

Bydd y prosesau ar gyfer hysbysebu a dyfarnu cytundebau yn unol â Rheolau Sefydlog Cytundeb y Cyngor.

2.2.2 Gwasanaethau bancio

Bydd gwasanaethau bancio yn cael eu hail-dendro neu eu hail-negodi bob 5 mlynedd (gyda opsiwn i estynu yn flynyddol am ddwy flynedd) i sicrhau bod lefel y prisiau yn dangos cynilion effeithlonrwydd a wnaed gan y cyflenwr a'r tueddiadau prisio cyfredol.

2.2.3 Gwasanaethau broceriaeth arian

Bydd y Cyngor yn defnyddio gwasanaethau broceriaeth arian i wneud adneuron neu i fenthycu, a bydd yn darganfod costau pob gwasanaeth cyn eu defnyddio. Bydd rhestr gymeradwyedig o froceriaid yn cael ei llunio sy'n cymryd i ystyriaeth y prisiau a safon y gwasanaethau.

2.2.4 Gwasanaethau ymgynghorwyr

Mae'r Cyngor wedi penodi ymgynghorwyr rheolaeth trysorlys proffesiynol ac yn prynu cyngor lesu fel bo angen.

2.2.5 Polisi ar Reolwyr Allanol (Heblaw'r rheiny sy'n perthyn i'r Cronfeydd Pensiwn)

Nid yw'r Cyngor hwn yn defnyddio rheolwr cronfa fuddsoddi allanol i reoli cyfran o arian sydd dros ben.

2.3 Y DULLIAU I'W DEFNYDDIO AR GYFER MESUR PERFFORMIAD GWEITHGAREDDAU RHEOLAETH TRYSORLYS Y CYNGOR

2.3.1 Perfformiad yn cael ei fesur yn erbyn targedau Datganiad Blynyddol Strategaeth y Trysorlys;

2.3.2 Cydymffurfio â Chod Ymarfer Trysorlys CIPFA;

2.3.3 Treuliau wedi eu cynnwys o fewn cyllideb gymeradwyedig.

2.4 METHODOLEG MEINCNODI A CHYFRIFO:

2.4.1 Rheoli dyled

- a) Cyfradd gyfartaledd ar bob dyled allanol;
- b) Cyfradd gyfartaledd ar ddyled allanol a fenthyciwyd yn y flwyddyn ariannol flaenorol.

2.4.2 Buddsoddiad

Bydd perfformiad enillion buddsoddiad mewnol yn cael ei fesur yn erbyn LIBID 7 diwrnod.

ARhT3 GWNEUD PENDERFYNIADAU A DADANSODDI

3.1 CYLLIDO, BENTHYCA, RHOI BENTHYG, AC OFFERYNNAU/TECHNEGAU NEWYDD:

3.1.1 Cofnodion i'w cadw

Mae'r adran Trysorlys yn cofnodi eu trafodion ar y cyfrifiadur; yn bennaf drwy taenlenni Excel.

Bydd y cofnodion canlynol yn cael eu defnyddio mewn cysylltiad â phob buddsoddiad:

- a) Allbrint o'r gweddill yn y banc ar ddechrau pob diwrnod. (Caiff y gweddill a gliriwyd sy'n cael ei ddangos ar yr allbrint ei ddefnyddio fel man cychwyn i'r blaenamcaniad arian dyddiol).
- b) Mae taflen llif arian yn cael ei llenwi a'i llofnodi gan y sawl a'i llenwodd. Yna mae'r daflen yn cael ei gwirio gan berson arall. (Defnyddir y daflen llif arian ar gyfer blaenamcanion arian dyddiol, gan ei bod yn rhoi manylion y gweddill cychwynol yn y banc a phob buddsoddiad sy'n dod i mewn neu daliadau sy'n mynd allan o'r cyfrifon).
- c) Caiff sgyrsiau ffôn sy'n ymwneud â delio eu recordio. (Cedwir yr hen dapiau mewn cwpwrdd dan glo nes bod pob un o'r buddsoddiadau ar y tâp wedi aeddfedu).
- ch) Pan fo buddsoddiadau'n cael eu gwneud, caiff y ddêl ei chofnodi ar daflenni benthyc. Rhaid llenwi taflen fenthyc ar wahân i bob buddsoddiad unigol. Mae'r daflen fenthyc yn dangos y dyddiad y gwnaed y buddsoddiad, y gwrthbarti, y brocer, y swm a fuddsoddiwyd, hyd y benthyciad a'r gyfradd llog.
- d) Dylid derbyn cadarnhad ysgrifenedig o delerau'r ddêl gan y brocer a/neu'r gwrthbarti.
- dd) Mae manylion y buddsoddi i gyd yn cael eu mewnbynnu wedyn i'r cyfrifiadur.

Bydd y cofnodion canlynol yn cael eu defnyddio yn gysylltiedig â phob benthyciad:

- a) Rhaid llenwi ffurflen Blaenswm PWLB. Rhaid i'r cais gael ei awdurdodi gan y Pennaeth Cyllid neu'r Uwch Reolwr Cyllid cyn y gellir gwneud y trafodion.
- b) Dylid derbyn cadarnhad ysgrifenedig o'r ddêl gan y PWLB. Dylai'r cadarnhad gynnwys gwybodaeth fel dyddiad y blaenswm, y ffi a dalwyd, y prifswm, y cyfnod ad-dalu a'r gyfradd llog blynyddol.
- c) Mae manylion y benthyciad yn cael eu mewnbynnu wedyn i'r cyfrifiadur.

3.1.2 Prosesau i'w dilyn

- a) Dadansoddiad llif arian;
- b) Cysoni'r llyfr cyfrifon;
- c) Adolygiad chwarterol o'r gofynion benthyc;
- ch) Monitro blaenamcanion costau'r benthyciad a chostau llog a threuliau.
- d) Adolygiad o'r cyfleoedd i aildrefnu dyled.
- dd) Casglu gwybodaeth perfformiad misol.

3.1.3 Materion i'w trafod

3.1.3.1. Gyda phob penderfyniad bydd y Cyngor:

- a) yn anad dim yn gwbl eglur am natur a graddfa'r risgiau y gallai'r Cyngor fod yn eu hwynebu;
- b) yn sicr bod y penderfyniad a wnaed a natur y trafodion yn gyfreithiol, a bod pob awdurdod i symud ymlaen wedi eu rhoi;
- c) yn fodlon bod y dogfennau yn ddigonol i gyflwyno amcanion y Cyngor ac i warchod buddiannau'r Cyngor, a dangos cadw tŷ da.
- ch) gwneud yn siŵr bod y trydydd person yn foddhaol yng nghyd-destun polisïau teilyngdod credyd y Cyngor a'u bod wedi cadw at y cyfyngiadau.
- d) yn fodlon bod telerau unrhyw drafodion wedi eu gwirio'n llawn yn erbyn y farchnad, a'u cael yn gystadleuol.

3.1.3.2 O ran benthyca a phenderfyniadau cyllido eraill, bydd y Cyngor:

- a) yn ystyried y seiliau cyfradd llog eraill sydd ar gael, y cyfnod mwyaf priodol i gyllido a'r proffiliau ad-dalu i'w defnyddio;

3.1.3.3 O ran penderfyniadau buddsoddi, bydd y Cyngor yn:

- a) ystyried y cyfnod mwyaf ffafriol, yng ngoleuni'r llif arian sydd ar gael ac amodau cyffredinol y farchnad;
- b) ystyried y nwyddau a'r technegau buddsoddi eraill sydd ar gael, yn enwedig goblygiadau defnyddio unrhyw rai a allai wneud y Cyngor yn agored i newidiadau yng ngwerth ei gyfalaf.

ARhT4 OFFERYNNAU, DULLIAU A THECHNEGAW CYMERADWY

4.1 GWEITHGAREDDAU CYMERADWY YNG NGWEITHREDIAD RHEOLAETH Y TRYSORLYS

4.1.1 Y rhain yw'r gweithgareddau cymeradwy yng ngweithrediad Rheolaeth y Trysorlys:

- a) benthyca cyllid;
- b) buddsoddi arian dros ben;
- c) rheoli dyled gan gynnwys ail-drefnu;
- ch) rheoli effaith y gyfradd llog;
- d) ystyried, cymeradwyo a defnyddio offerynnau ariannol newydd a thechnegau rheoli'r trysorlys;
- dd) rheoli'r llif arian dyddiol a'r rhagolygon tymor hir ohono;
- e) gweithgareddau bancio; a
- f) phrydlesu.

4.2 OFFERYNNAU CYDNABYDDEDIG AR GYFER BUDDSODDIADAU

4.2.1 Bydd pob buddsoddiad yn cydymffurfio â Rheoliadau Buddsoddi Cymeradwy Cyllid Cyfalaf Awdurdodau Lleol 1990 SI 426 a'r newidiadau ers hynny. Rhestrir y buddsoddiadau sydd yn cael eu defnyddio yn y matrices ym mharagraff 1.1.1.

4.2.2 Cyfrifoldeb y Pennaeth Cyllid fydd creu rhestr o'r sefydliadau y caiff y Cyngor fuddsoddi ei arian ynddynt ynghyd ag unrhyw gyfyngiadau penodol rhwng gwrthbartïon a berthyn iddynt.

4.3 TECHNEGAW CYMERADWY

Nid yw'r Cyngor yn delio ymlaen hyd at 364 diwrnod.

4.4 DULLIAU CYMERADWY A FFYNONELLAU ER MWYN CODI ARIAN CYFALAF

4.4.1 Bydd y Cyngor yn codi arian yn unol â Deddf Llywodraeth Leol a Thai 1989 yn unig a bydd gan y Cyngor nifer o ddulliau cymeradwy a ffynonellau er mwyn codi arian cyfalaf oddi mewn i gyfyngiadau'r Ddeddf. Y rhai hyn yw:

Ar y Fantolen	Sefydlog	Newidiol
PWLB	●	●
EIB	●	●
Marchnad (tymor hir)	●	●
Marchnad (dros dro)	●	●

Gorddrafft		●
Mewnol (derbyniadau cyfalaf & balansau referiw)	●	●
Prydlesu (heb fod yn brydlesau gweithredol)	●	●

Dulliau Eraill o Ariannu

Grantiau Cyfalaf y Llywodraeth a'r GE
 Arian Loteri
 PFI/PPP
 Prydlesau gweithredol

Rhoddir ystyriaeth i bob math o gyllid yn unol â'r sefyllfa ariannol ar y pryd, y rheoliadau ac ystyriaethau lleol. Rhoddir pwerau dirprwyedig i'r Pennaeth Cyllid yn unol â'r Rheoliadau Ariannol, Rheolau Sefydlog, Polisi'r Cynllun Dirprwyo i Swyddogion a Strategaeth Rheolaeth Trysorlys i wneud y trefniadau benthyca mwyaf addas o blith y ffynonellau cymeradwy.

ARhT5 TREFNIADAETH, EGLURDER A GWAHANIAD CYFRIFOLDEBAU, A THREFNIADAU DELIO

5.1 CYFYNGIADAU I GYFRIFOLDEBAU/DISGRESIWN AR LEFELAU PWYLLGOR/GWEITHREDOL

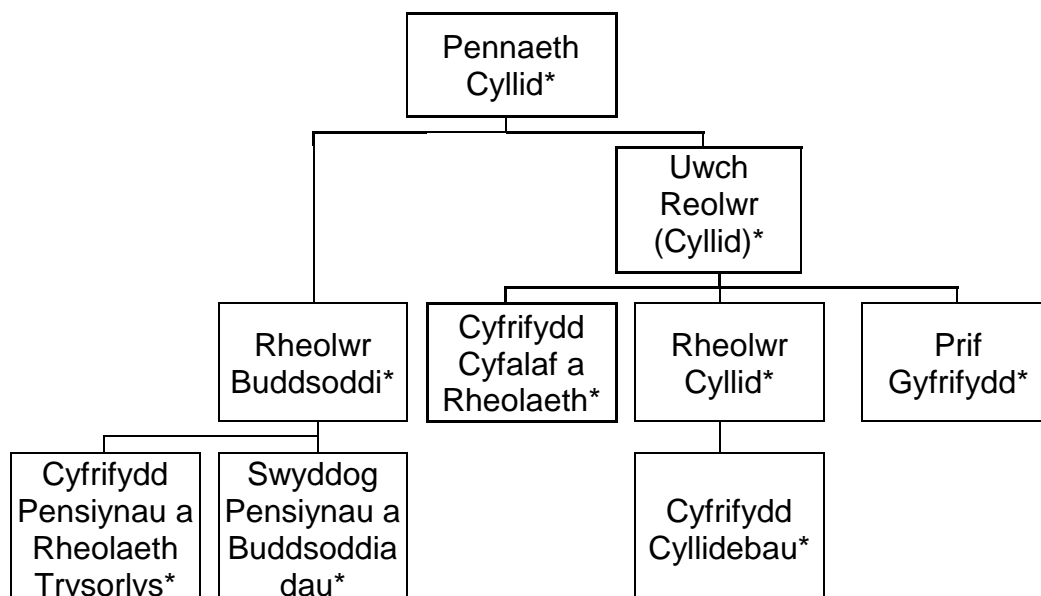
- a) Bydd y Pwyllgor Archwilio yn derbyn ac yn adolygu adroddiadau ar bolisiâu, arferion a gweithgareddau rheolaeth trysorlys, yn ogystal â'r strategaeth rheolaeth trysorlys blynyddol bwriadedig.
- b) Bydd yr Arweinydd Portffolio yn derbyn adroddiadau ynglŷn ag unrhyw ail-drefnu dyledion ac os yw o'n credu ei bod hi'n fater o sylwedd, adroddir hefyd i Fwrdd y Cyngor.
- c) Bydd y Pwyllgor Polisi a Strategaeth Gorfforaethol yn derbyn yr adroddiad blynyddol ar y gwir strategaeth rheolaeth trysorlys yn erbyn yr hyn a ddisgwylid.
- ch) Cyfrifoldeb y Pennaeth Cyllid fydd creu newidiadau i'r cymalau a fabwysiadwyd gan y Cyngor, y datganiad polisi rheolaeth trysorlys ac arferion rheolaeth trysorlys.
- d) Bydd y Pennaeth Cyllid yn cymeradwyo gwahaniad cyfrifoldebau.
- dd) Bydd y Pennaeth Cyllid yn derbyn ac yn adolygu adroddiadau archwilio allanol ac yn gwneud argymhellion i'r Pwyllgor Archwilio.
- e) Bydd y Pennaeth Cyllid yn cymeradwyo'r dewis o ddarparwyr gwasanaeth allanol ac yn gosod y termau ac amodau yn unol â Rheoliadau Ariannol.

5.2 EGWYDDORION AC ARFERION YNGHYLCH PENNU CYFRIFOLDEBAU

Y Pennaeth Cyllid neu'r Uwch Reolwr Cyllid sydd yn awdurdodi pob benthyciad tymor hir newydd. Wedi derbyn yr awdurdodiad bydd y Swyddog Pensiynau a Buddsoddiadau neu'r Cyfrifydd Pensiynau a Rheolaeth Trysorlys yn dwyn y benthyciad hwnnw ymlaen.

Mae'r awdurdod i weithredu ar fenthyciad sydd yn ymwneud â threfniadau cynharach wedi'i ymddiried i'r Swyddog Pensiynau a Buddsoddiadau. Bydd un o'r llofnodwyr awdurdodedig yn awdurdodi benthyciadau a buddsoddiadau tymor byr.

5.3 SIART TREFNIADAETH RHEOLAETH Y TRYSORLYS

* Llofnodwyr Awdurdodedig

5.4 DATGANIAD CYFRIFOLDEBAU/DYLETSWYDDAU POB SWYDD YN Y TRYSORLYS

5.4.1. Pennaeth Cyllid

Bydd y Pennaeth Cyllid yn:

- a) Argymhell polisi rheolaeth trysorlys i'r Cyngor i'w gymeradwyo;
- b) Adolygu'r polisi rheolaeth trysorlys, goruchwyllo cydymffurfiad ac adrodd i'r Pwyllgor Archwilio.
- c) Cyflwyno adroddiadau polisi rheolaeth trysorlys i'r Pwyllgor Archwilio yn ôl yr angen.
- ch) Cyflwyno cyllidebau ac amrywiad cyllidebau yn unol â'r Rheoliadau Ariannol a chyfarwyddyd.
- d) Derbyn ac adolygu adroddiadau gwybodaeth rheoli.
- dd) Sicrhau bod adnoddau a sgiliau rheolaeth trysorlys yn ddigonol a bod cyfrifoldebau wedi'u rhannu'n effeithiol yn swyddogaeth rheolaeth trysorlys.
- e) Sicrhau bod y rhai sydd yn gweithredu ym maes rheolaeth trysorlys yn dilyn y polisiau a gweithdrefnau awdurdodedig bob amser.
- f) Sicrhau bod yr archwiliad mewnol yn ddigonol a chysylltu â'r archwiliad allanol.

Rhodddwyd pwerau dirprwyedig i'r Pennaeth Cyllid trwy gyfrwng y polisi hwn iddo wneud y benthyciadau mwyaf addas o'r ffynonellau cymeradwy ac iddo wneud y buddsoddiadau mwyaf addas yn yr offerynnau cymeradwy.

Caiff y Pennaeth Cyllid ddirprwyo ei awdurdod i fenthycia a buddsoddi i aelodau o'i staff. Rhaid cael awdurdod i weithredu trafodion gan o leiaf un o'r llofnodwyr awdurdodedig.

Bydd y Pennaeth Cyllid yn sicrhau yr ymlynir wrth y Polisi ac os na fydd hynny'n digwydd bydd yn dod â'r mater i sylw'r aelodau etholedig cyn gynted ag y bo modd.

Cyn cychwyn ar unrhyw weithred i ariannu, benthycia neu fuddsoddi cyfalaf,

cyfrifoldeb y Pennaeth Cyllid yw sicrhau ei fod wedi'i fodloni, trwy ymgynghori gydag adran gyfreithiol y Cyngor ac ymgynghorwyr allanol fel y bo'n briodol, na fydd y weithred fwriadedig yn torri unrhyw statud, rheoliad allanol na Rheoliadau Ariannol y Cyngor.

5.4.3 Rheolwr Buddsoddiadau

Rhain yw'r cyfrifoldebau: -

- a) Paratoi Polisi Rheolaeth Trysorlys drafft i'w gymeradwyo, gan adolygu'r cyfryw yn rheolaidd, a goruchwyllo cydymffurfiad.
- b) Paratoi Adroddiadau Gwybodaeth Rheoli i'w gymeradwyo, gan adolygu'r cyfryw yn rheolaidd, a goruchwyllo cydymffurfiad.
- c) Paratoi adroddiadau ac ystadegau ar berfformiad Rheolaeth Trysorlys.
- ch) Goruchwyllo holl weithgareddau'r Swyddog Pensiynau a Buddsoddiadau a staff eraill sydd yn ymgymryd â dyletswyddau Rheolaeth Trysorlys.
- d) Argymell penodi darparwyr gwasanaeth allanol yn unol â rheolau sefydlog y Cyngor.

5.4.4 Swyddog Pensiynau a Buddsoddiadau

Rhain yw'r cyfrifoldebau: -

- a) Cynorthwyo'r Rheolwr Buddsoddiadau i baratoi Polisi Rheolaeth Trysorlys drafft ac Adroddiadau Gwybodaeth Rheoli;
- b) Cynorthwyo'r Rheolwr Buddsoddiadau i baratoi adroddiadau ac ystadegau ar berfformiad Rheolaeth Trysorlys.
- c) Gweithredu trafodion ariannol.
- ch) Glynw wrth bolisiau ac arferion a gytunwyd yn ddyddiol.
- d) Cynnal perthynas gyda trydydd-bartïon a darparwyr gwasanaeth allanol.
- dd) Monitro perfformiad yn ddyddiol.
- e) Cyflwyno adroddiadau gwybodaeth rheoli.
- f) Adnabod ac argymell cyfleoedd i wella arferion.
- ff) Gwneud y swyddogaeth llif arian dyddiol yn absenoldeb y Technegydd Rheolaeth â'r Cyfrifydd Rheolaeth

5.4.5 Cyfrifydd Pensiynau a Rheolaeth Trysorlys

Rhain yw'r cyfrifoldebau: -

- a) Cynnal yr asesiad llif arian dyddiol a sicrhau bod digon o arian ar gael ar gyfer trafodion dyddiol.
- b) Sicrhau bod buddsoddiadau ac adneuron yn cydymffurfio gyda'r Strategaeth Rheolaeth Trysorlys.
- c) Cwblhau'r dogfennaeth a sicrhau awdurdodiad ar gyfer buddsoddiadau arian dros ben.
- ch) Cadw cofnodion ar gyfer yr holl trafodion.
- d) Cofnodi trafodion ar y systemau ariannol.
- dd) Cwblhau gwybodaeth rheolaeth trysorlys mewn cydymffurfiad gyda'r safonau cyfrifo ar gyfer Datganiad o'r Cyfrifon y Cyngor.

5.5 TREFNIADAU MEWN CYFNODAU O ABSENOLDEB

Gweler y siart yn 5.3 a'r Datganiad Cyfrifoldebau yn 5.4 uchod.

5.6 RHESTR BROCERIAID CYMERADWY

Caiff y Cyngor ddefnyddio'r broceriaid a ganlyn:-

- a) Prebon Yamane (UK) Ltd
- b) Icap Ltd;

- c) Sterling Brokers Ltd;
- ch) Tradition Brokers;
- d) RP Martin Brokers (UK) Plc;
- dd) King & Shaxson

5.7 POLISI AR WASANAETHAU BROCCERIAID

Bydd y Cyngor yn ceisio rhannu gwaith rhwng brocceriaid. Fodd bynnag, blaenoriaeth gyntaf y Cyngor fydd sicrhau'r cyfraddau gorau oll.

5.8 POLISI AR DAPIO TRAFODAETHAU

Bydd y Cyngor yn cofnodi pob trafodaeth gyda brocceriaid neu wrthbartion pan fydd yn cadarnhau telerau neu awdurdodi taliad neu gyfarwyddyd arall. Cedwir y tapiau mewn cwpwrdd dan glo nes y bydd pob un o'r buddsoddiadau y soniwyd amdanynt ar y tap wedi aeddfedu .

5.9 ARFERION DELIO UNIONGYRCHOL

Bydd y Cyngor yn delio'n uniongyrchol gyda rhai gwrthbartion. Sylweddolwyd y gellir cael manteision ychwanegol, megis gwell cyfraddau llog, trwy ddelio'n uniongyrchol.

5.10 GWEITHDREFNAU TROSGLWYDDO SETLIAD

Mae pedwar rhan i'r broses hon a bydd o leiaf tri aelod o staff yn cymryd rhan yn y broses. Bydd angen i bob un ohonynt arwyddo tan y pennawd perthnasol ar y ffurflen "Taliadau CHAPS" i gadarnhau eu bod wedi gwneud yr hyn y dylasant ei wneud. Mae pedwar rhan i'r broses fel a ganlyn:

- a) Bydd y Cyfrifydd Pensiynau a Rheolaeth Trysorlys (neu'r sawl a wnaeth y llif arian yn ei habseoldeb) yn mewnosod y data ar y Barclays Business Internet Banking (BBIB). Bydd y data'n cynnwys enw'r gwrthbarti, manylion y cyfrif banc a swm yr arian a drosglwyddir iddynt. Wedi cwblhau'r manylion hyn bydd yn rhoi ei lofnod gyferbyn â'r pennawd "Mewnosod" ar y ffurflen. Wedi gwneud hyn bydd yn rhoi'r ffurflen i'r Cyfrifydd Rheolaeth (neu i rywun arall yn ei absenoldeb).
- b) Bydd y Swyddog Pensiynau a Buddsoddiadau (neu rywun arall yn ei habseoldeb) yn gwirio'r symiau i sicrhau bod yr holl fanylion ar y ffurflen yn gywir. Mae'n rhaid iddo sicrhau bod enw'r banc neu'r gymdeithas adeiladu yn ymddangos ar ein rhestr o wrthbartion ac nad ydym yn mynd dros ben yr uchafswm a gytunwyd. Mae'n rhaid iddo hefyd sicrhau cywirdeb y cod banc a manylion y cyfrif banc yn erbyn y rhestr lamedig o wrthbartion. Wedi gwirio'r manylion hyn bydd yn rhoi ei lofnod gyferbyn â'r pennawd "Archwiliwyd" ar y ffurflen. Yna bydd yn trosglwyddo'r ffurflen i un o'r swyddogion awdurdodedig.
- c) Bydd y swyddog awdurdodedig yn mynd i mewn i'r "BBIB" i sicrhau y mewnosodwyd y manylion yn gywir ac i wirio'r taliad. Yna bydd y swyddog yn rhoi ei lofnod gyferbyn â'r pennawd "Gwireddwyd" ar y ffurflen ac yn ei throsglwyddo i swyddog awdurdodedig arall.
- ch) Bydd swyddog awdurdodedig arall yn mynd i mewn i'r "BBIB" ac yn sicrhau bod y manylion yn gywir ac yn awdurdodi a throsglwyddo'r taliad. Mae'r swyddog awdurdodeg yn cadarnhau bod statws y taliad yn dangos fel "completed" ar y sgrin "View Payments", yn llofnodi gyferbyn â'r pennawd "Awdurdodwyd" ar y ffurflen ac yn ei dychwelyd at y Cyfrifydd Pensiynau a Rheolaeth Trysorlys (neu'r sawl a wnaeth y llif arian yn ei habseoldeb) a bydd yntau wedyn yn ffeilio'r ffurflen.

Oherwydd prinder staff mewn rhai achosion bydd yr un person wedi gwneud rhan b) ac c). Fodd bynnag nid yw'r "BBIB" yn caniatáu i'r un person wneud mwy nag un rhan o gamau a), c) ac ch).

Mae'n rhaid cwblhau'r trosglwyddiad cyn 2.30 o'r gloch ar yr un diwrnod.

5.11 ANGHENION DOGFENNU

Cwblheir taflen fenthyca ar gyfer pob trosglwyddiad a bydd yn cynnwys y manylion a ganlyn - rhif y benthyciad, y gwrthbarti, y swm, y cyfnod, y gyfradd llog, dyddiad y delio, dyddiad y taliad(au), y brocer, y cyfrif banc a'r rheswm dros wneud y benthyciad dros y cyfnod rhagnodedig. Yna bydd y Cyfrifydd Pensiynau a Rheolaeth Trysorlys yn llofnodi'r daflen.

5.12 TREFNIADAU SY'N YMWNEUD Â RHEOLI CRONFEYDD TRYDYDD-BARTION.

Cyfrifoldeb y Pennaeth Cyllid yw delio gyda chronfeydd ar gyfer trydydd-bartion (e.e. cronfeydd ymddiriedolaeth i ysgolion). Bydd yn cadw holl oblygiadau'r Ddeddf Gwasanaethau Cyllidol 1986 mewn cof wrth ddelio gyda'r cronfeydd hyn.

ARhT6 GOFYNION O RAN ADRODD, A THREFNIADAU AR GYFER GWYBODAETH I REOLWYR

6.1 CYNNWYS AC AMLEDD GOFYNION ADRODD YN ÔL I'R BWRDD

6.1.1 Datganiad Strategaeth Blynyddol Rheolaeth Trysorlys

Mae Strategaeth Rheolaeth Trysorlys yn egluro gweithgareddau bwriadedig y trysorlys dros y flwyddyn ariannol nesaf. Cyflwynir y strategaeth hon i'r Cyngor i'w chymeradwyo ar ddechrau neu cyn cychwyn pob blwyddyn ariannol. Mae'r Strategaeth wedi'i seilio ar y farn gyfredol ar gyfraddau llog ynghyd â rhagolygon blaenllaw ar y farchnad a geir gan ymgynghorydd y trysorlys i'r Cyngor. Mae'r Strategaeth Rheolaeth Trysorlys yn rhoi sylw i'r hyn a ganlyn:

- a) sefyllfa bresennol portffolio rheolaeth trysorlys;
- b) y cyfyngiadau mewn grym a fydd yn cyfyngu ar weithgareddau'r Cyngor a risg y trysorlys;
- c) y rhagolygon ar gyfer cyfraddau llog;
- ch) benthyciadau cyfalaf a'r strategaeth portffolio benthycia gan gynnwys y Gofyn Cyllido Cyfalaf;
- d) strategaeth buddsoddiadau dros dro;
- dd) nifer y cyfleodd i ail-drefnu dyledion;
- e) arian dros ben.

Bydd y Pennaeth Cyllid yn cyflwyno unrhyw newidiadau y bydd angen eu gwneud i'r strategaeth hon i Fwrdd y Cyngor i'w cymeradwyo.

6.1.2 Cyfyngiadau Benthycia

Cyn cychwyn pob blwyddyn ariannol bydd y Cyngor yn cymeradwyo'r cyfyngiadau a ganlyn:

- a) faint o'r cyfyngiad benthycia cyfan sydd heb ei dalu drwy fenthyca tymor byr;
- b) y gyfran uchaf o log ar fenthyca sydd dan reolaeth llog cyfradd newidiol.

Cyfrifoldeb y Pennaeth Cyllid yw cynnwys y cyfyngiadau hyn yn Strategaeth Flynyddol Rheolaeth Trysorlys a sicrhau cydymffurfiaid â hwynt. Pe byddai

angen newid y terfynau hyn bydd y Pennaeth Cyllid yn cyflwyno'r newidiadau hynny i Fwrdd y Cyngor i'w cymeradwyo.

6.2 CYNWYS AC AMLEDD YR ADRODDIADAU GWYBODAETH RHEOLI

6.2.1 Adroddiad Rheolaeth Trysorlys

Cyflwynir adroddiad blynyddol i'r Pwyllgor Archwilio yn y cyfarfod cyntaf posibl ar ôl diwedd y flwyddyn ariannol neu erbyn diwedd mis Medi yn ôl fel y digwydd. Bydd yr adroddiad hwnnw'n cynnwys yr hyn a ganlyn: -

- a) darlun cynhwysfawr ar gyfer y flwyddyn ariannol o'r holl bolisiau, gynlluniau, gweithgareddau a chanlyniadau ar gyfer y trysorlys;
- b) manylion y trafodion ariannol a weithredwyd;
- c) mesuriadau perfformiad;
- ch) graddau cydymffurfiad â Chyfyngiadau'r Trysorlys.

6.2.2 Monitro

Cyflwynir adroddiad canol flwyddyn adolygu rheolaeth trysorlys ar gyfer y cyfnod hyd at 31 Awst i'r Pwyllgor Archwilio er gwybodaeth a chraffu ym mis Medi. Cyflwynir adroddiadau monitro cyson ar weithgareddau a risgiau rheolaeth trysorlys i'r Pwyllgor Archwilio fel bo angen.

6.2.3 Craffu

Mae'r Pwyllgor Archwilio yn craffu'r polisiau ac ymarferion rheolaeth trysorlys yn ogystal â'r Strategaeth Blynyddol a'r Strategaeth Buddsoddi cyn i'w cyflwyno i Fwrdd y Cyngor.

6.2.4 Adrodd ar Ail-drefnu Dyledion

Os gwneir unrhyw ail-drefnu dyledion fe adroddir i'r Arweinydd Portffolio. Os yw hi'n credu ei bod hi'n fater o sylwedd, adroddir hefyd i Fwrdd y Cyngor.

6.2.5 Adroddiadau Rheoli Eraill

Bydd y Swyddog Pensiynau a Buddsoddiadau yn cyflwyno adroddiadau gwybodaeth rheoli yn chwarterol ac fe'i cyflwynir i'r Pennaeth Cyllid.

Bydd yr adroddiadau misol yn cynnwys yr wybodaeth a ganlyn:-

- a) mesur misol o'r perfformiad buddsoddi yn erbyn y "LIBID" 7 diwrnod (y cyfartaledd ar gyfer y mis) yn ystod y flwyddyn ariannol;
- b) crynodeb cyfamserol o'r holl fenthyca a wnaed yn ystod y flwyddyn ariannol. Ni ellir mesur perfformiad tan ar ôl diwedd y flwyddyn ariannol.

ARhT7 TREFNIADAU CYLLIDEBU, CYFRIFWAITH AC ARCHWILIO

7.1 ANGHENION STATUDOL/RHEOLIADOL

Defnyddir y Côd Ymarfer Cyfrifwaith Awdurdodau Lleol ym Mhrydain Fawr gan CIPFA i lunio'r cyfrifon; y mae'r cod yn cynrychioli arferion cyfrifwaith priodol a sylfaenwyd yn y gyfraith.

7.2 ARFERION A SAFONAU CYFRIFWAITH

Rhoddir sylw priodol i'r Codau Ymarfer a Safonau Cyfrifwaith sydd yn berthnasol i Awdurdodau Lleol ym Mhrydain Fawr. Mae'r Cyngor wedi mabwysiadu'r egwyddorion a welir yng Nghod Ymarfer Rheolaeth Trysorlys yn

y Gwasanaethau Cyhoeddus a Chyfarwyddyd Traws Sector gan CIPFA yn ei gyfanrwydd (“Côd a Chyfarwyddyd CIPFA”).

7.3 CYFRIFON/CYLLIDEBAU SAMPL

Bydd cyllideb ar gyfer llog, treuliau a chostau mewn perthynas â thaliadau benthyca yn cael ei pharatoi fel rhan o'r ymarfer gosod cyllideb a bydd yn cael ei harolygu pob chwarter.

7.4 RHESTR ANGHENION GWYBODAETH YR ARCHWILWYR ALLANOL.

7.4.1 Benthyciadau

Y rhain yw gofynion gwybodaeth yr Archwilwyr Allanol:

- a) Cysoni'r balans ar y benthyciadau heb eu talu ar ddiwedd y flwyddyn ariannol gyda'r cyfriflyfr ariannol;
- b) Dadansoddi aeddfedrwydd y benthyciadau heb eu talu;
- c) Cysoni'r llog ar fenthyciadau a'r premiymau a dalwyd gyda'r cyfriflyfr ariannol fesul y math o fenthyciad;
- ch) Cysoni'r adroddiad ar groniadau llog y Farchnad a'r “PWLB” gyda'r cyfriflyfr;
- d) Cyfrifiad o'r llog ar y gronfa benthyciadau a chostau rheoli dyledion;
- dd) Manylion ynglŷn â'r holl fenthycia newydd a wnaethpwyd yn ystod y flwyddyn;
- e) Manylion ynglŷn â'r holl ail-drefnu dyledion a wnaethpwyd yn ystod y flwyddyn.

7.4.2 Buddsoddiadau

Y rhain yw gofynion gwybodaeth yr Archwilwyr Allanol:

- a) Cysoni'r buddsoddiadau heb eu talu ar ddiwedd y flwyddyn ariannol gyda'r cyfriflyfr ariannol;
- b) Cysoni'r llog a dderbyniwyd yn ystod y flwyddyn;
- c) Cysoni'r llog cronedig ar ddiwedd y flwyddyn ariannol.

ARhT8 RHEOLAETH ARIAN A LLIF ARIAN

8.1 TREFNIADAU AR GYFER PARATOI RHAGAMCANIADAU LLIF ARIAN

Bydd rhagamcaniadau llif arian yn cael eu paratoi'n ddyddiol ac yn flynyddol. Fe adolygir y rhagamcaniadau llif arian blynyddol yn chwarterol ac fe'u haddasir hwynt yn unol ag unrhyw newidiadau hysbys yn y lefelau incwm a gwariant yn ogystal â newidiadau mewn dyddiadau talu a dyddiadau derbyn.

8.2 CYNNWYS AC AMLEDD CYLLIDEBAU LLIF ARIAN

Bydd y rhain wedi'u cynnwys yn y rhagamcaniadau llif arian:

Taliadau

- a) Rhediad cyflogau – misol;
- b) Pensiynau a dalwyd - misol;
- c) Cymhorthdal Budd-dal Tai - wythnosol;
- ch) Credydwyr – teirgwaith yr wythnos;
- d) Prifswm a llog “PWLB” a Marchnad– amrywiol;
- dd) Praeseptau – amrywiol.

Incwm

- a) Incwm Cynulliad- amrywiol (setliad yn fisol);

- b) Treth Cyngor a'r Gyfradd Ddomestig Genedlaethol (GDdG) – amrywiol;
- c) Cymhorthdal Budd-dal Tai – misol.

8.3 RHESTR FFYNONELLAU GWYBODAETH

- a) TR126(a)'au neu'r rhestr gyflogau ar gyfer rhediad taliadau ;
- b) TR126(b)'au neu'r rhestr gyflogau ar gyfer pensiynau;
- c) Manylion Taliadau a dderbynnir gan y Cynulliad o leiaf wythnos o flaen llaw yn rhoi manylion y swm a'r dyddiad y bydd yr arian yn ymddangos yng nghyfrif banc y Cyngor;
- ch) TR126(a)'au ar gyfer manylion credydwy;
- d) Gwybodaeth ynglŷn â Threth Cyngor a'r GDdG a geir gan yr Adran Refeniw;
- dd) Bydd y Cynulliad yn anfon amserlen taliadau Grantiau Cymorth Trethi (GCT) atom cyn cychwyn pob blwyddyn ariannol. Telir y GCT i ni mewn rhandaliadau drwy gydol y flwyddyn. Mae'r amserlen yn rhoi dyddiad talu pob rhandaliad a'r swm a delir;
- e) Cofnod Rheoli Trysorlys ar gyfer taliadau llog a thaliadau premiwm ar fenthyciadau. Bydd y "PWLB" hefyd yn anfon Amserlenni Ad-dalu Benthyciadau atom ychydig o wythnosau cyn y dyddiad i'w dalu;
- f) Cawn fanylion gan Awdurdod Heddlu Gogledd Cymru, yr Awdurdod Tân, Cyfoeth Naturiol Cymru a.y.b. cyn cychwyn pob blwyddyn ariannol.

8.4 GWEITHDREFNAU CYFRIFLENNI

Bydd cyfriflenni ar gyfer pob cyfrif incwm yn cael eu codi o'r system fancio yn ddyddiol. Rhoddir cod ar gyfer pob un o'r trafodion a defnyddir y ddogfen i fewnosod gwybodaeth yn y system derbyniadau arian. Bydd y rhyngwyneb derbyniadau arian a geir pob diwrnod ar derfyn masnachu yn diweddarar'r cyfriflyfr cyffredinol a'r is-systemau perthnasol. Bydd yr holl drafodion incwm i mewn i'r banc yn cael eu gwirio'n ddyddiol yn erbyn y cyfriflyfr cyffredinol ac fe geir datganiad cysoni ar derfyn pob mis.

8.5 TREFNU TALIADAU A THELERAU MASNACH GYTUNEDIG GYDA CHREDYDWYR

Ein polisi arferol ni yw talu credydwyr o fewn 30 diwrnod ers dyddiad yr anfoneb. Er hynny, yn dilyn gofynion Cynulliad Cymru gwneir taliadau o fewn 10 diwrnod ar hyn o bryd er mwyn cefnogi busnesau gyda'u llif arian yn yr hinsawdd ariannol anodd. Adolygir y polisi yng ngoleuni unrhyw newidiadau i ofynion Cynulliad Cymru. Mae'n rhaid gwneud taliadau tystysgrifedig i isgontractwyr o fewn 14 diwrnod.

8.6 TREFNIADAU AR GYFER MONITRO LEFELAU DYLEDWYR A CHREDYDWYR

Rhoddir adroddiadau misol gyda manylion dyledion heb eu talu i'r rheiny mewn adrannau gwasanaeth sydd â diddordeb. Bydd adroddiadau yn cael eu llunio a'u rhoi i'r Pennaeth Cyllid a'r Uned Effeithlonrwydd Canolog ynglŷn â monitro cyfraddau casglu a dadansoddi hen ddyledion yn chwarterol. Cyfrifir y ddarpariaeth drwgddyled yn flynyddol ar sail y dadansoddiad o hen ddyledion ar ddiwedd y flwyddyn.

Mae'r adran Credydwyr yn rhoi ystadegau chwarterol o'r anfonebau a ddanfonwyd gan bob adran a'r gyfran a dalwyd o fewn 10 diwrnod a 32 diwrnod i'r Pennaeth Cyllid.

8.7 Y DREFN YNGLŷN Â BANCIO ARIAN

Yn unol â'r rheoliadau ariannol bydd yr holl arian a'r sieciau a dderbynnir gan unrhyw Swyddog ar ran y Cyngor yn cael ei roi'n syth yn y banc neu i Arianwyr y Cyngor i'w bancio yn ddyddiol neu o fewn cyfnod o amser a bennwyd gan y Pennaeth Cyllid ac ni chaniateir unrhyw ddi-dyniad.

ARhT9 CUDDIO TARDDIAD ARIAN GWEITHGAREDDAU TROSEDDOL

9.1 Y DREFN YNGLŶN Â DARGANFOD PWY YW'R BENTHYCWYR A PHROFI DILYSRWYDD

Ni fydd y Cyngor fel arfer yn derbyn benthyciadau gan unigolion. Bach yw nifer a maint y benthyciadau a wnaeth y Cyngor gydag unigolion. Bydd y Cyngor yn darganfod pwy yw'r benthycwr cyn y bydd yn derbyn y benthyciad. Bydd unrhyw fenthyciadau sylweddol eu maint yn dod o'r "PWL B", oddi wrth awdurdodau lleol eraill neu oddi wrth sefydliadau awdurdodedig tan amodau Deddf Bancio 1987: ('roedd Banc Lloegr yn cyhoeddi enwau'r sefydliadau hyn pob chwarter yn y rhestr awdurdodedig a gyhoeddwyd ganddynt hyd at 1.12.2001 ac ers hynny cyfrifoldeb Yr Awdurdod Gwasanaethau Cyllid yw cynnal y rhestr. Gellir gweld y rhestr ar eu gwefan ar www.fsa.gov.uk).

9.2 METHODOLEG AR GYFER DARGANFOD TARDDIAD FFYNONELLAU ARIANNOL

Wrth gyflawni gwaith y Trysorlys bydd y Cyngor yn benthyg arian yn unig i wrthbartion neu'n buddsoddi yn y gwrthbartion hynny sydd â'u henwau ar restr gydnabyddedig y Cyngor. Gwneir benthyciadau i fusnesau lleol perthnasol o dan y Cynllun Cronfa Benthyciadau Lleol.

ARhT10 HYFFORDDIANT A CHYMWYSTERAU STAFF

10.1 SWYDDOGION

10.1.1 MANYLION CYRSIAU HYFFORDDIANT CYMERADWY

Bydd cyfle i ddarganfod anghenion hyfforddiant y staff yn ystod y dadansoddiad anghenion hyfforddiant a wneir yn ystod Gwerthusiad Staff.

10.1.2 COFNODION O HYFFORDDIANT A GAFODD STAFF Y TRYSORLYS

Mae'r Uned Buddsoddi yn cadw cofnod o'r hyfforddiant a fynychir.

10.1.3 Y DREFN AR GYFER DATBLYGU GYRFA/SEFYDLU OLYNIAETH

Fe fynychir seminarau Rheolaeth Trysorlys fel y bernir yn addas.

10.1.4 CYMWYSTERAU CYDNABYDDEDIG AR GYFER STAFF Y TRYSORLYS

Bydd y Pennaeth Cyllid yn arfer ei gyfrifoldebau proffesiynol trwy gydymffurfiaid personol a thrwy sicrhau hyfforddiant priodol ar gyfer staff y Trysorlys. Bydd cydymffurfiaid unrhyw aelodau eraill o staff sydd yn ymwneud â gweithgareddau'r trysorlys â'r "Cod" wedi'i sicrhau.

10.2 CYNGHORWYR

10.2.1 MYNEDIAD I HYFFORDDIANT

Yn unol â'r Cod CIPFA darperir hyfforddiant priodol i'r Cynghorwyr gyda chyfrifoldeb yn y maes Rheolaeth Trysorlys fel bo angen.

ARhT11 DEFNYDDIO DARPARWYR GWASANAETH ALLANOL

11.1 MANYLION CONTRACTAU GYDA DARPARWYR GWASANAETH, GAN GYNNWYS BANCWYR, BROCCERIAID AC YMGYNGHORWYR

11.1.1 Gwasanaethau Bancio

- a) Enw'r darparwr gwasanaeth yw Banc Barclays Ccc.
- b) Cychwynnodd y contract ar 01 Hydref 2010 a bydd yn parhau am 5 mlynedd tan 30 Medi 2010 gydag opsiwn i'w ymestyn yn flynyddol am 2 flynedd ychwanegol.
- c) Bydd costau'r gwasanaeth yn amrywio yn unol â'r maint. Bydd prisiau'r tendr yn sefydlog am 12 mis cyntaf y contract. Wedyn bydd y prisiau yn codi yn unol â Mynegrif Prisiau Manwerth (RPI).

11.1.2 Gwasanaethau brocceriaid

Enwau'r darparwyr gwasanaeth:

- a) Prebon Yamane (UK) Ltd;
- b) Icap Ltd;
- c) Sterling Brokers Ltd;
- ch) Tradition Brokers;
- d) RP Martin Brokers;
- dd) King and Shaxson.

11.1.3 Gwasanaethau Ymgynghorwyr

Gwasanaethau Ymgynghoriaeth Trysorlys

Enw'r darparwr gwasanaeth yw Arlingclose Limited.

Gwasanaethau Ymgynghoriaeth Prydlesu

Enw'r darparwr gwasanaeth yw Arlingclose Limited.

11.2 TENDRO GWASANAETHAU:GWEITHDREFNAU AC AMLEDD Gweler ARhT2, Paragraff 2.2

ARhT 12 TREFN LLYWODRAETH GORFFORAETHOL

12.1 RHESTR O'R DOGFENNAU Y DYLAI'R CYHOEDD GAEL MYNEDIAD ATYNT

- a) Cyfrifon Blynyddol;
- b) Y Gyllideb Flynyddol;
- c) Cynllun Cyfalaf 3 mlynedd;
- ch) Polisi Rheolaeth Trysorlys;
- d) Strategaeth Rheolaeth Trysorlys;
- dd) Adroddiad Blynyddol y Trysorlys;
- e) Mynediad at gofnodion.